

การส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมหลักคนไทย

ด้วยมิติทางศาสนาและทุนทางวัฒนธรรม ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

เรียบเรียง: นางสาว จุติมา สุภักดิ์ *

ความเป็นมา

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

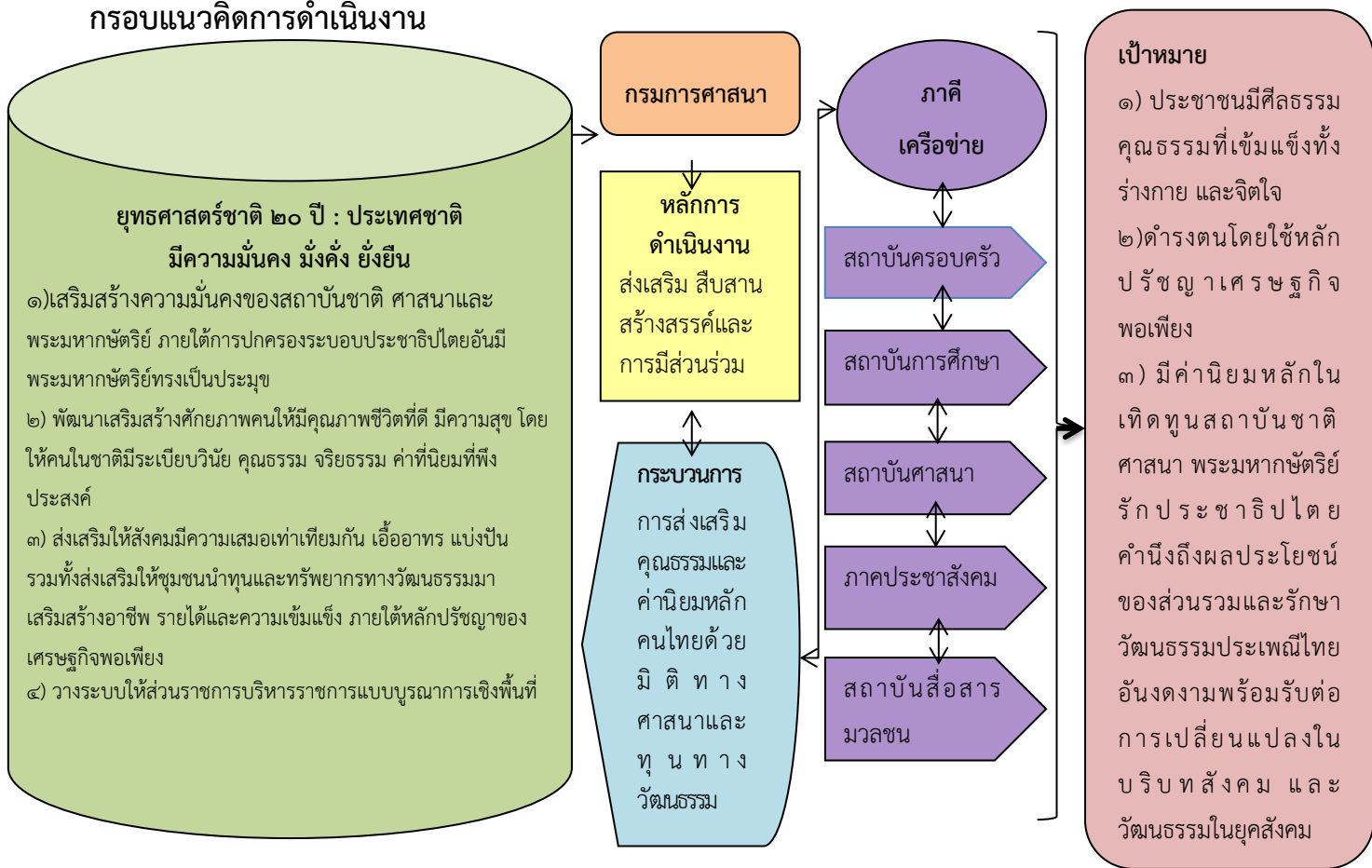
ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ได้กำหนดให้ประเทศชาติมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้มีการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมทั้งส่งเสริมให้สังคมมีความเสมอเท่าเทียม เอื้ออาทร ส่งเสริมให้ชุมชนนำทุน ทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาเสริมสร้างอาชีพ รายได้ ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวางระบบให้ส่วนราชการบริหารราชการแบบบูรณาการเชิงพื้นที่โดยร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

ดังนั้น กรมการศาสนาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเผยแพร่หลักธรรมทางศาสนาให้ประชาชนทุกระดับได้นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพเพราะศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคม จึงมีเป้าหมายส่งเสริมให้คนไทยมีคุณธรรม จิตสำนึก ค่านิยมที่ดีงาม และร่วมรักษามรดกทางวัฒนธรรม โดยกำหนดแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม และค่านิยมหลักคนไทยด้วยมิติทางศาสนา : **ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี** ให้มีความสำคัญกับการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ การประสานเชื่อมโยงบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถาบันหลักทางสังคม การนำพลัง “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน เป็นกลไกสำคัญขับเคลื่อนการดำเนินงาน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่ม

* นักวิชาการศาสนาเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการเผยแพร่คุณธรรมจริยธรรม

เด็กและเยาวชนนำหลักธรรมทางศาสนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตบนวิถีวัฒนธรรมอันดีงาม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินงาน

๑.สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันแห่งแรกที่ต้องบ่มให้เด็กรู้จักกฎเกณฑ์ คุณค่า แบบแผนของการประพฤติ

ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกับคนในสังคม รวมทั้งเป็นหน่วยย่อยทางสังคมที่เสริมสร้างศักยภาพคนในการบ่มเพาะให้เด็ก เยาวชนเป็นคนดีมีคุณธรรม ดังนั้นทุกภาคส่วนจึงควรหันมาให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการสร้างครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น

- ส่งเสริมให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุขและมีสุขภาวะที่ดี โดยให้ความรู้บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เกี่ยวกับบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะ กล่อมเกลาเลี้ยงดูบุตรหลานให้เป็นพลเมืองที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นทั้งคนดีและเก่ง รวมทั้งมีการรณรงค์สร้างการรับรู้การเตรียมความพร้อมก่อนมีบุตรของคุณแม่วัยใส หรือก่อนสมรส

- พัฒนาสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็งควบคู่กับการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน มีการบริหารจัดการนำมิติทางศาสนา ทุนทางวัฒนธรรม หล่อหลอมให้คนในชุมชนมีคุณธรรมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีผ่านบุคคลต้นแบบด้านคุณธรรม ครอบครัวคุณธรรม และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเป็นพลเมืองที่ดี

- ค้นหาและยกย่องครอบครัวคุณธรรมต้นแบบ เป็นวิทยากรแกนนำในการสร้างเครือข่ายและขยายผล

๒. สถาบันการศึกษา นับว่ามีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้วางรากฐานและหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมแก่ประชาชนทุกกลุ่มวัย และยังเป็นสถานที่ที่ช่วยปลูกฝังให้เด็กเยาวชน เรียนรู้และยอมรับในความแตกต่างหลายของเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ในการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้มีคุณภาพ คุณธรรมและมีค่านิยมที่พึงประสงค์ จึงต้องมีการ

- นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยยกระดับการเรียนรู้ และเสริมสมรรถนะการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดคุณธรรมนำความรู้ผ่านกระบวนการกิจกรรมที่มีการเชื่อมโยงกับวิถีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับบริบทสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน

- บูรณาการหรือเชื่อมโยงวิชาปรัชญาชีวิต ความเป็นพลเมืองที่ดี ร่วมกับการสอนวิชาศาสนาหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างสันติสุข หรือการยอมรับในความแตกต่างหลายหลายในเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนตั้งแต่เยาว์วัย

- ให้ความสำคัญกับการจัดมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้สถาบันการศึกษาพัฒนาคุณภาพของนักเรียนควบคู่กับการเสริมสร้างคุณธรรม เพื่อให้เกิดคุณลักษณะ ค่านิยมที่พึงประสงค์ คือการเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรมนำความรู้

- นำอุดมการณ์ แนวคิด ความดีงามของผู้นำหรือบุคคล บูรณาการเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน เช่นการนำศาสตร์พระราชา “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “หลักการทรงงาน” เข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนแก่เด็กและเยาวชนในรายสาขาวิชาต่าง ๆ หรือ กิจกรรมเสริมศึกษา “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” เพื่อให้เด็ก เยาวชน เกิดการเรียนรู้ หล่อหลอม มีจิตสำนึก และร่วมเผยแพร่ถ่ายทอดความดีงามจากรุ่นสู่รุ่น

๓. สถาบันศาสนา ศาสนาถือเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ เป็นแกนหลักในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม ส่งเสริมความมั่นคงของชาติให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงคู่กับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ ในขณะเดียวกัน ศาสนายังเป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม แก่คนในชุมชน รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการบ่มเพาะ หล่อหลอม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมหลักที่พึงประสงค์แก่คนทุกกลุ่ม

สถาบันศาสนาจึงต้องดำเนินการ

- สร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการศาสนาแก่ทุกภาคส่วน

- การอุปถัมภ์ ค้ำครอง และทำนุบำรุงส่งเสริมศาสนาเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคม รวมทั้งส่งเสริมบทบาทภาคคณะสงฆ์ องค์การศาสนาให้มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยส่งเสริมให้องค์การศาสนาเผยแพร่หลักธรรม คำสอนทางศาสนา ไปบ่มเพาะ หล่อหลอมให้คนไทยทุกกลุ่มวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้หลักธรรม คำสอนทางศาสนาที่ตนเองเคารพนับถือ

- ส่งเสริมให้มีการนำศาสนา ทูตทางวัฒนธรรม เป็นแกนหลักสำคัญในการบ่มเพาะให้คนไทย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน มีคุณธรรมนำความรู้ มีความกตัญญู มีระเบียบวินัย รักษาประชาธิปไตย ซื่อสัตย์ สุจริต จิตอาสา ดำรงตนตามวิถีพอเพียง และสืบสานวัฒนธรรมที่งดงาม

- ส่งเสริมความร่วมมือ สานสัมพันธ์ในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนาและศาสนิกชนผ่าน กิจกรรมสานเสวนาทางศาสนาหรือกิจกรรมศาสนิกสัมพันธ์

- สนับสนุนเครือข่ายภาคีทางศาสนาร่วมสร้างบุคคลต้นแบบด้านคุณธรรม ชุมชนคุณธรรม องค์กรคุณธรรม สังคมคุณธรรมที่เข้มแข็งอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นพลังเครือข่ายร่วมสร้างสังคมคุณธรรมให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

๔. ภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม ถือเป็นกลไกและพลังสำคัญในการดำเนินงาน ส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมหลักคนไทย

- ส่งเสริมให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมเป็น เจ้าภาพร่วมกับหน่วยงานภาครัฐส่งเสริมคุณธรรมและ ค่านิยมหลักคนไทย ทั้งในส่วนของพัฒนาองค์การของ ตนเองและการขยายผล

- ภาครัฐ ร่วมกับภาคีภาคประชาสังคม และองค์กร สาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม พัฒนานโยบายสาธารณะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ อย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง โดยกำหนดเป็นแผนระยะสั้น ระยะยาว

และมีการจัดทำระบบการกำกับ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานแบบบูรณาการจากภาคส่วนต่าง ๆ

๕. สถาบันสื่อสารมวลชน ถือว่ามีอิทธิพลต่อการ รับรู้และพฤติกรรมของคนเป็นอย่างมาก เนื่องจาก ปัจจุบันสังคมไทยได้ก้าวสู่ยุคสังคมดิจิทัลที่มีการใช้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สื่อสารถึงกันอย่างไร้พรมแดน ดังนั้นจึงควรมีการนำระบบสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัย เป็นกลไกสำคัญสร้างการรับรู้ เข้าใจในงานด้านศาสนา เผยแพร่หลักธรรมคำสอนทาง ศาสนา ในวงกว้างเพิ่มมากขึ้น โดยมีการคัดสรรสื่อที่ เหมาะสมตามกลุ่มวัยในช่องทางสื่อต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ส่งที่ควรเร่งดำเนินการ

- สร้างการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านศาสนาและการ ส่งเสริมคุณธรรม การผลิตสื่อสร้างสรรค์ที่จรรโลงสังคม เสริมสร้าง ภาพลักษณ์การเป็นพลเมืองที่ดีแก่สื่อมวลชน

- ส่งเสริมให้สื่อสารมวลชน เป็นเจ้าภาพร่วมกับหน่วยงาน ภาครัฐสร้างการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านศาสนา และการ บ่มเพาะ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

- ร่วมกับสถาบันสื่อ หรือผู้ประกอบการด้านผลิตสื่อ กำหนดรูปแบบมาตรฐานการผลิตสื่อ เพื่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างสร้างสรรค์

ปัจจุบัน กรมการศาสนา ได้นำมิติทางศาสนา ทุณและทรัพยากรทางวัฒนธรรมเสริมสร้าง พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงวัย ผ่านกลไกหลวงพ่อขาว (บ้าน วัด ศาสนสถาน โรงเรียน ราชการ) การบูรณาการ ความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในพื้นที่ มีการผลิตสื่อสร้างสรรค์ นวัตกรรม และจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่หลากหลายตามช่วงวัย เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนทุกระดับมีความเข้มแข็งทาง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก/ค่านิยมที่พึงประสงค์ของการเป็นพลเมืองที่ดี และร่วมรักษา สืบสาน มรดกทางวัฒนธรรม ค่านิยมอันดีงาม ให้ดำรงอยู่คู่สังคมไทยอย่างเข้มแข็ง เพื่อพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงใน ยุคสังคมดิจิทัลอย่างมีคุณภาพคุณธรรม
